

Σχόλια του WWF Ελλάς για την προκαταρκτική χωροθέτηση θαλάσσιων αιολικών πάρκων

Αρ. Πρωτ. 382 / Σεπτέμβριος 2010

Η προώθηση της αιολικής ενέργειας για την κάλυψη των στόχων της Ελλάδας, την τήρηση των δεσμεύσεων, την ενεργειακή ανεξαρτησία, τον περιορισμό των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου, την παράλληλη μείωση της χρήσης ορυκτών καυσίμων και, τέλος, τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, βρίσκει απόλυτα σύμφωνη την περιβαλλοντική οργάνωση WWF Ελλάς.

Κάθε κίνηση, όμως, στον τομέα των ΑΠΕ θα πρέπει να υλοποιείται με κατάλληλο και προσεκτικό σχεδιασμό ώστε να μεγιστοποιεί τις ωφέλειες για το περιβάλλον, την κοινωνία και την οικονομία. Σε διαφορετική περίπτωση, δηλαδή η εφαρμογή ενός προγράμματος προώθησης των ΑΠΕ με ελλιπή έλεγχο και κατακερματισμένο σχεδιασμό ενδέχεται να επιφέρει σημαντικές επιπτώσεις και να οδηγήσει σε απαξίωση των ΑΠΕ από την κοινή γνώμη.

Ειδικά για τα θαλάσσια αιολικά πάρκα, το WWF Ελλάς αποδίδει μεγάλη σημασία στην έγκαιρη και ουσιαστική ανάδειξη της συγκεκριμένης τεχνολογικής εφαρμογής, λαμβάνοντας υπόψη τα βήματα που έχουν γίνει ήδη στην Ευρώπη (θαλάσσιες ανεμογεννήτριες σε Δανία και Ολλανδία, το μεγάλο πρόγραμμα ανάπτυξης θαλασσίων αιολικών πάρκων κατά μήκος της Βόρειας θάλασσας και της ευρωπαϊκής ατλαντικής ακτογραμμής κτλ). Επιπλέον, η δυνατότητα εγκατάστασης θαλάσσιων ανεμογεννητριών σε μεγάλα βάθη (πλωτές ανεμογεννήτριες) δημιουργεί προσδοκίες πως η συγκεκριμένη τεχνολογία θα συνεισφέρει σημαντικά στην κάλυψη των στόχων της χώρας.

Αναφορικά με τις διαδικασίες που ακολουθούνται, το WWF Ελλάς θεωρεί πως η διαδικασία χωροθέτησης και αδειοδότησης, όπως αυτή προβλέπεται στο Νόμο 3851/2010, είναι η βέλτιστη δυνατή για τη χώρα μας, λόγω των πολλών τεχνικών, κοινωνικοοικονομικών και περιβαλλοντικών δυσκολιών και ασαφειών που διέπουν την ανάπτυξη αιολικών πάρκων στη θάλασσα.

Βασικοί παράγοντες που θα κρίνουν την ανάπτυξη της συγκεκριμένης τεχνολογίας είναι η εκπόνηση ενιαίας Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης (ΣΠΕ) για το σύνολο των περιοχών και η ανταλλαγή απόψεων με όλους τους ενδιαφερόμενους (Υπουργεία και δημόσιους φορείς, τοπικές κοινωνίες, αλιείς, περιβαλλοντικές οργανώσεις, επιχειρήσεις κοκ).

Βάσει όλων αυτών, το WWF Ελλάς επιφυλλάσεται να τοποθετηθεί για την προτεινόμενη προκαταρκτική χωροθέτηση αφού **ολοκληρωθεί και τεθεί σε διαβούλευση η Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση (ΣΠΕ)**.

Εν αναμονή αυτού του κρίσιμου εργαλείου λήψης απόφασης, κρίνουμε σκόπιμο να παραθέσουμε κάποιες προκαταρκτικές απόψεις επί του θέματος:

1. Προστασία θαλάσσιου περιβάλλοντος και αλιευτικών πεδίων

Η ορθή επιλογή των περιοχών χωροθέτησης καθώς και του μεγέθους των θαλασσίων πάρκων δεν μπορεί να συμβεί αν δεν συμπεριληφθούν στα βασικά κριτήρια αξιολόγησης της χωροθέτησης θαλάσσιων αιολικών πάρκων:

1. η ύπαρξη λιβαδιών Ποσειδωνίας που (αν και αποτελούν προστατευόμενο ενδιαίτημα) μπορεί να μην είναι καταγεγραμμένα ή/και να μην υπάγονται σε καθεστώς προστασίας
2. η ύπαρξη περιοχών σημαντικών για το θαλάσσιο οικοσύστημα ή/και τα ιχθυοαποθέματα (π.χ. περιοχές αναπαραγωγής ή συγκέντρωσης γόνου, βιότοποι θαλάσσιων θηλαστικών κλπ.)
3. η ύπαρξη σημαντικών αλιευτικών πεδίων

Δυστυχώς, βάσει των κειμένων που έχουν δοθεί στη δημοσιότητα, φαίνεται πως τα συγκεκριμένα υψίστης σημασίας κριτήρια δεν έχουν ληφθεί μέχρι στιγμής υπόψη στη διαδικασία χωροθέτησης. Έτσι ελλοχεύει ο

κίνδυνος κακής εκτίμησης της υφιστάμενης κατάστασης και ως εκ τούτου ενδέχεται η τελική επιλογή των περιοχών και της εγκατεστημένης ισχύος να είναι λανθασμένη και να οδηγήσει σε υποβάθμιση του θαλάσσιου περιβάλλοντος της χώρας.

Ειδικότερα για τις περιοχές που έχουν καταρχίην προκριθεί για την χωροθέτηση θαλάσσιων αιολικών πάρκων εντοπίζουμε τα εξής σημεία προβληματισμού:

Α) Τα ΘΑΠ (Θαλάσσια Αιολικά Πάρκα) Αλεξανδρούπολης και Σαμοθράκης φαίνεται να είναι χωροθετημένα σε περιοχές όπου υπάρχουν σημαντικά λιβάδια Ποσειδωνίας - ιδιαίτερα από τη Μαρώνια έως το Πόρτο Λάγος, καθώς και στη Σαμοθράκη, όπως προκύπτει από στοιχεία του Ινστιτούτου Αλιευτικής Έρευνας (ΙΝΑΛΕ) και του Ελληνικού Κέντρου Θαλασσίων Ερευνών (ΕΛΚΕΘΕ). Επίσης, η χωροθέτηση του ΘΑΠ Θάσου, σε συνδυασμό με το διπλανό ΘΑΠ του Φαναρίου, φαίνεται να μην αφήνει περιθώριο αλιείας για τα αλιευτικά σκάφη της περιοχής, αποκόπτοντας πάνω από το 50% του αλιευτικού πεδίου Ποταμιός-Μπουλουόστρας, το οποίο ευθύνεται για τη μισή αλιευτική παραγωγή της ιχθυόσκαλας Καβάλας, δηλαδή 4-5.000 τόνους αλιεύματα ετησίως (στοιχεία ΙΝΑΛΕ). Αναφορικά με το ΘΑΠ Φαναρίου, δεν είναι κατανοητό εάν επικαλύπτει την προστατευόμενη περιοχή του τεχνητού υφάλου Φαναρίου Ροδόπης - Προεδρικό Διάταγμα 31/2000 (ΦΕΚ Α' 23/15.2.2000).

Β) Στο ΘΑΠ Λήμνου, είναι γνωστό από στοιχεία ΙΝΑΛΕ - ΕΛΚΕΘΕ για τη χαρτογράφηση περιοχών του δικτύου Natura 2000, ότι υπάρχουν σημαντικά λιβάδια Ποσειδωνίας. Ειδικότερα στην περιοχή "ύφαλο του Χάρου" στα ανατολικά της Λήμνου αποτυπώθηκε ένα από τα μεγαλύτερα λιβάδια της Μεσογείου (με έκταση πάνω από 10.000 εκτάρια) που είναι και από τα καλύτερα διατηρημένα.

Γ) Το ΘΑΠ Λευκάδας έχει χωροθετηθεί μπροστά στην είσοδο του Εθνικού Πάρκου Αμβρακικού Κόλπου. Η μόνη επικοινωνία του κόλπου με το Ιόνιο είναι το στενό της Πρέβεζας. Οι μεταναστεύσεις (εποχικές και αναπαραγωγικές) των περισσότερων ειδών ψαριών του Αμβρακικού υποχρεωτικά περνούν από το στενό. Η εγκατάσταση ενός αιολικού πάρκου στο σημείο αυτό είναι πολύ πιθανό να επηρεάσει τις μεταναστεύσεις αυτές και την ιχθυοπανίδα του κόλπου. Επίσης, μεταξύ Λευκάδας και Άκτιου στην είσοδο του Αμβρακικού, υπάρχουν ενδείξεις βάσει στοιχείων του ΕΛΚΕΘΕ ότι εκτείνεται το μεγαλύτερο λιβάδι Ποσειδωνίας του Ιονίου.

Πιστεύουμε ότι προκειμένου να υπάρξει σωστή χωροθέτηση θα πρέπει να απεικονιστούν επί χάρτου με βάση την υπάρχουσα γνώση, τόσο τα κριτήρια που αναφέρονται στο σχετικό κείμενο της διαδικασίας χωροθέτησης, όσο και τα παραπάνω προκειμένου να γίνει σωστή αξιολόγηση των περιοχών και να αποκλειστούν τυχόν ευαίσθητες περιοχές. Επιπλέον, θεωρούμε απαραίτητη τη σχετική γνωμοδότηση ερευνητικών φορέων και Ιδρυμάτων ανά περιοχή ώστε να αποφευχθούν ή έστω να περιοριστούν στο ελάχιστο προβλήματα και παρενέργειες από την εγκατάσταση και λειτουργία των πάρκων.

Οι επιπτώσεις (και άρα μέρος των κριτηρίων χωροθέτησης) των θαλάσσιων αιολικών πάρκων παρουσιάζονται αναλυτικά από την IUCN στο **Greening Blue Energy: Identifying and managing the biodiversity risks and opportunities of offshore renewable energy** <http://data.iucn.org/dbtw-wpd/edocs/2010-014.pdf>, (βλ. πίνακα 3, σελίδες 14-15) το οποίο αναφέρεται τόσο στην ταυτοποίηση, όσο και στη διαχείριση των επιπτώσεων στη βιοποικιλότητα. Επιγραμματικά, οι επιπτώσεις στο θαλάσσιο περιβάλλον σχετίζονται με την κατασκευή και την λειτουργία των ΘΑΠ και αφορούν σε ιχθυοπανίδα (και αλιεία), θαλάσσια θηλαστικά, θαλάσσιες χελώνες, ορνιθοπανίδα, βένθος και υδρολογία. Οι επιπτώσεις (αρνητικές και θετικές), η χωρική και χρονική τους κλίμακα, η ένταση τους, αλλά και βαθμός βεβαιότητας τους, σαφώς ποικίλλουν. Επίσης, κάποιες από τις επιπτώσεις διαφοροποιούνται και ανάλογα με τον τύπο βάσης ανεμογεννήτριας που θα επιλεγεί.

2. Προστασία ορνιθοπανίδας και μεταναστευτικών περασμάτων. Οι επιπτώσεις των αιολικών πάρκων στην ορνιθοπανίδα ενδέχεται να είναι μεγάλος σε περίπτωση κακού σχεδιασμού. Αντιθέτως, οι επιπτώσεις αμβλύνονται σημαντικά αν υπάρξει σωστή αποτύπωση της κατάστασης και ληφθεί η κατάλληλη μέριμνα για την ορθή εγκατάσταση και παρακολούθηση των έργων. Μάλιστα η ανάγκη προσεκτικής χωροθέτησης αιολικών πάρκων έχει αναγκάσει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να προβεί σε σύνταξη οδηγού ορθής χωροθέτησης, ο οποίος αναμένεται να δημοσιευθεί λίαν συντόμως και θα πρέπει να αποτελέσει σημαντικό εργαλείο για τη δημόσια διοίκηση της χώρας, αναφορικά με τον τρόπο, τον τόπο και το μέγεθος κατασκευής αιολικών πάρκων. Ιδιαίτερα στην περίπτωση των θαλάσσιων αιολικών πάρκων, αξίζει να σταθούμε στην σπουδαιότητα του Δέλτα του Έβρου που θεωρείται ως ένα από τα πλέον σημαντικά μεταναστευτικά περάσματα της Ευρώπης. Καλούμε, λοιπόν, το Υπουργείο να μελετήσει εξαντλητικά στα πλαίσια της ΣΠΕ τις πιθανές επιπτώσεις στην ορνιθοπανίδα της περιοχής και να αποδείξει πως η χωροθέτηση δεν θα βλάψει δυσανάλογα το μεγαλύτερο ίσως μεταναστευτικό πέρασμα της Ελλάδας.

3. Οπτική όχληση. Το WWF Ελλάς έχει μονίμως διατυπώσει την άποψη πως δεν μπορεί να αξιολογήσει αντικειμενικά το θέμα της οπτικής όχλησης. Η διατήρηση της κλίμακας είναι βέβαια επιθυμητή, αλλά σίγουρα δεν μπορεί να αποτελέσει το βασικότερο κριτήριο χωροθέτησης. Ως εκ τούτου, ανάλογα με τα αποτελέσματα της ΣΠΕ, μπορεί να επιχειρηθεί διαφορετική προσέγγιση στην εξαγωγή κριτηρίων οπτικής όχλησης έτσι ώστε να υπάρχει η δυνατότητα τοποθέτησης περισσότερων α/γ σε μια θαλάσσια περιοχή, πάντα με την σύμφωνη γνώμη των τοπικών κοινωνιών.

Εν κατακλείδι, η δημιουργία θαλάσσιων αιολικών πάρκων είναι κάτι επιθυμητό, αρκεί να γίνει σωστά και με τη δέουσα προσοχή, ιδίως σε θέματα αλιείας και προστασίας του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Η εκπόνηση της ΣΠΕ είναι το πρώτο ουσιαστικό βήμα πριν τοποθετηθούμε επί της προβλεπόμενης χωροθέτησης. Τονίζουμε και πάλι, όμως, πως το μέγιστο στοίχημα για την κυβέρνηση είναι η καταρχήν υλοποίηση μιας στιβαρής και διαφανούς θεσμικής πλατφόρμας, πάνω στην οποία θα αναπτυχθούν οι εφαρμογές ΑΠΕ και θα τεθούν οι βάσεις για την αλλαγή του αναπτυξιακού μοντέλου της χώρας.

Περισσότερες πληροφορίες ή διευκρινίσεις:

Αχιλλέας Πληθάρας, Υπεύθυνος εκστρατειών, WWF Ελλάς, τηλ. 210-3314893, www.wwf.gr, a.plitharas@wwf.gr

Σημειώσεις

Στο πλαίσιο της ενασχόλησης της περιβαλλοντικής οργάνωσης WWF Ελλάς με θέματα ενεργειακής και κλιματικής πολιτικής, δημοσιεύθηκε σειρά επιστημονικών εκθέσεων, με κυριότερες τις εξής:

- «*Πράσινα μέτρα: αξιολόγηση οφέλους/κόστους από την υλοποίηση σειράς δράσεων προώθησης των ανανεώσιμων πηγών και της εξοικονόμησης ενέργειας*» με την οποία αναδεικνύονται τα μεγάλα οφέλη από την προσεκτική και διαφανή προώθηση των ΑΠΕ και της εξοικονόμησης ενέργειας και προτείνονται μια σειρά από πολιτικές κατευθύνσεις με στόχο την μεγιστοποίηση των ωφελειών. Ιούνιος 2010. <http://www.wwf.gr/images/pdfs/WWF-AUEB-Green-measures-study-final.pdf>
- «*Σχόλια του WWF Ελλάς στο σχεδιασμό για την επίτευξη των στόχων του 20-20-20*». Ιούνιος 2010. <http://www.wwf.gr/images/pdfs/WWF-sxolia-20-20-20.pdf>
- «*Σχόλια στο σχέδιο νόμου για την “επιτάχυνση της ανάπτυξης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής”*». Ιανουάριος 2010. http://www.wwf.gr/images/pdfs/2010_WWF_sxolia_nomosxedio_APE.pdf
- «*Σχολιασμός του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας*». Ιστοθέση: <http://politics.wwf.gr/images/stories/political/horotaxia/commentseidikoplaisiores.pdf>
- «*Πρόταση για την ορθή χωροθέτηση αιολικών πάρκων στη Θράκη*». Οκτώβριος 2008. Κείμενο προτάσεων του WWF Ελλάς για την κατά το δυνατό ορθότερη χωροθέτηση αιολικών πάρκων στις περιοχές της Θράκης όπου ενδiciαιτούν σπάνια και απειλούμενα είδη πουλιών. Ιστοθέση: http://politics.wwf.gr/images/stories/political/positions/2008_Oct_WWF_BirdsWindFarms_OrthiXorothetisi.pdf
- «*Πρόταση εθνικού σχεδίου δράσης για την εξοικονόμηση ενέργειας*». Εισήγηση προς το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής. Νοέμβριος 2009. Σε συνεργασία με το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας. Ιστοθέση: <http://www.wwf.gr/images/pdfs/WWF-TEE-proposal-national-energy-efficiency-plan-Nov2009.pdf>
- «*Λύσεις για την κλιματική αλλαγή: όραμα βιωσιμότητας για την Ελλάδα του 2050*» στην οποία προτείνεται το μονοπάτι που θα επιτρέψει στη χώρα να τηρήσει τις μελλοντικές δεσμεύσεις της, να μπει ενεργά στον αγώνα κατά της κλιματικής αλλαγής και να μειώσει εγκαίρως τις εκπομπές της, μεγιστοποιώντας με αυτό τον τρόπο τα οφέλη και περιορίζοντας το όποιο βραχυπρόθεσμο οικονομικό κόστος. Ιστοθέση: http://climate.wwf.gr/images/pdf/epistimoniki_ekthesi_wwf_low.pdf